

Elsősegélynyújtás motorosok esetében

Mi a teendő amikor bekövetkezik a motorosok rémálma?

Motoros baleset esetében nagy valószínűséggel komoly, sőt életveszélyes sérülésekkel találkozunk, ezért nagyon fontos a felkészültség a motoros specialitásokra, valamint a teendők sorrendje, hogy az életmentés minden esélyét ki lehessen használni. Ebben a cikkben kiemeljük a motoros szempontból fontos, illetve egyedi tényezőket, amelyek túl mutatnak az általános közúti elsősegélynyújtáson – feltételezve annak ismeretét. (Nem véletlen, hogy ezek több ponton párhuzamot mutatnak az amerikai hadsereg elsősegélynyújtási előírásával.)

1. Higgadtságunk biztosítása, tájékozódás

Mindenek előtt nyugalmat kell erőltetni magunkra. Az idegeskedés és kapkodás nem gyorsít meg semmit, csak hibalehetőséget biztosít. Gyors tájékozódást követően tudni fogjuk, hogy a következő pontokból nincs-e olyan teendő, amit a mentő hívása előtt feltétlenül el kell végeznünk (spriccelő vérzés, helyszín biztosítás, stb.), illetve így pontosan fogjuk tudni tájékoztatni a mentős diszpécser is (pl. helyszín pontos megadása).

2. Mentő és segítség hívása

Nem a sérülttel kell foglalkozni legelőször. Elsődleges feladatunk a szakszerű segítségnyújtásának mielőbbi biztosítása, hiszen motoros baleset esetén nagy az esélye például az életveszélyes belső sérüléseknek, amit csak szakképzett elsősegélynyújtó tud elhárítani. Inkább hívjunk mentőt kisebb motoros baleset esetén is, ne vállaljuk fel az elmulasztással járó felelősséget!

Hívjuk a **104-es** (mentők), vagy a **112-es** (mentők, és tűzoltók vagy rendőrök) számot. Hiába tájékoztatták a mentőket már előttünk, mi is tudhatunk új információt adni, vagy téveseket tisztázni. A mentőszolgálat honlapja szerint "...mentőhívás esetén az alábbi kérdések szerint tegyük meg a bejelentést:

- *Mi történt? (a sérülés, rosszullét bekövetkezte: pl. összeesett, eszméletlen; szívbeteg fullad; magasból esett, gépkocsi elgázolta; motorkerékpárral fának ütközött, stb.)*
- *Hol történt? (pontos cím, ennek hiányában a helyszín megközelíthetősége)*
- *Hány sérült, beteg van?*
- *Milyen sérülés, panasz, tünet észlelhető? (pl. földön fekszik, lábát fájlalja; sápadt, verejtékes; fullad, nyugtalan, ajkai elkékültek; földön fekszik, görcsöl, szája habzik)*
- *A bejelentő neve és telefonszáma (szükség lehet a bejelentő visszahívására, pl. pontatlan cím esetén!)*
- *Várjunk a mentésirányító esetleges kérdéseire (a történet pontosítása érdekében fontos!), és csak ezután tegyük le a telefonkagylót."*

3. A helyszín biztosítása

Ha beláthatatlan útszakasz miatt az előbbiek ellenére tartani kell attól, hogy a sérült motor, vagy motoros később egy autó útjába kerüljön, akkor mindenképp a feltétlenül indokolt mértékig húzzuk le az útról, a motoros minél kisebb mozgatása mellett.

Motorokon nincs háromszög. Ezt kérhetünk autóstól, vagy motorunkat szembe állítva a forgalommal lámpát, vészvillogót használva biztosíthatjuk a helyszínt, illetve meg is kérhetünk valakit erre.

(Sajnos napjainkban gyanakodnunk kell rosszindulatú, színlelt balesetre is, ezért pl. a slusszkulcsot mindig tartsuk magunknál!)

4. Sérültek ellátása

A legsúlyosabb sérülttel kell először foglalkoznunk. Vigyázat, nem mindig az a legsúlyosabb aki a lehangosabb! Általában a legsúlyosabb, aki eszméletlen, kómás vagy öntudatlan – ezeken legtöbbször látszik, hogy nagy a baj. Van olyan is, hogy a sérültnek látszólag semmi baja, azonban hirtelen kritikusra fordul az állapota egy koponyarepedés, agyi bevérzés, belső vérzés, vagy mondjuk egy kétszakaszos lépszakadás miatt.

a) Győződjünk meg róla, hogy a sérült öntudatánál van!

Legtöbb információt a betegől kaphatunk, ezért kérdezzük állapotáról, és a balesetről! Amennyiben öntudatánál van, de nincs válasz, próbáljuk meg magához téríteni, esetleg kicsit megrázni (ha állapota megengedi). Minél nagyobb volt a motoros esés, annál inkább legyünk gyanakvóak!

b) Eszméletlen sérült ellátása

Ha a sérült nem reagál az előbbiek szerint, eszméletlennek kell tekinteni. Ilyenkor ellenőrizni kell az alapvető létfunkciókat. Ez a már ismert eljárásokból áll (elsősorban a légutak ellenőrzése, felszabadítása, illetve szívműködés ellenőrzése). Azonban motoros esetben ezek kicsit eltérnek a nagykönyvtől.

Először is – motoros balesetről lévén szó – mindig feltételeznünk kell a gerinc háti és nyaki sérüléseit, ezért a szükséges mozgásokat több ember végezze, ügyelve a testrészek (fej, törzs, csípő) együttmozgására.

Ha szükséges, akkor elsősorban hanyatt, kemény alapra fordítsuk a sérültet és csak akkor fordítsuk oldalára (stabil oldalfekvés), ha magára kell hagynunk, vagy ha a szabad légutakat csak így tudjuk biztosítani (pl. hányás esetén).

Lélegeztetéshez a fejet ne hajtsuk hátra, feltételezve nyaki sérülést, inkább csak az állát emeljük előre.

A nagy kérdés: a bukósisakot levegyük?

Ezzel nyaki gerinctörés esetén elszakíthatjuk a gerincvelőt! Azonban a hivatalos álláspont szerint le kéne vennünk. Itt a szakvélemények is megoszlanak. Egyesek szerint hacsak nem hánytá tele, vagy nem kell szabaddá tennünk a légutat, ne vegyük le, csak a plexi felhajításával biztosítsuk a frisslevegőt.

Mások szerint szakszerűen le kell venni, hiszen meglévő légzés esetén is gondoskodni kell a szabad légutakról. Csakhogy a jó bukósisak szoros a fejen ezért nagy jelentősége van a jelzőnek: **szakszerűen!** Ehhez két ember szükséges és a sérültet hanyatt kell fektetni. Egyik segítő a két tenyerét becsúsztatja a sisak alá a nyak mentén (a fül mellett a sisakok tágasak, eddig biztos fel lehet nyúlni). A fejet így erősen, a mellkasra támasztott alkarokkal a testhez képest rögzítjük. Ezt követően a másik segítő a fej mögül megfogja a sisak alját, szétfeszíti és leemelni. A csat-pánt a bélés és a fej között felfűzve szokott rögzítve lenni, ezért ha sikerül újaink közé fűzve a csat-pántot is megfeszíteni, az összenyomja a bélést, így könnyíti a leemelést.

c) Sérülés ellátása

Mai motorok többsége pár másodperc alatt akár 200km/h fölé képes gyorsulni, ezért motoros baleseteknél sajnos nem ritka a súlyos végtagsérülés, -leszakadás. A motoros védtelensége pedig megnöveli az esélyét a belső sérüléseknek.

Ezen esetekben fő feladatunk a vérzés elállítása. Először tegyük szabaddá a sérüléseket, vágjuk le a ruházatot a sérülések körül. (Ezért is kell a motoros elsősegély csomagba olló!) Belső vérzésre utaló jelekre, duzzanatokra is kiemelten kell figyelniük

- **Felületi sérülés esetén** a vérzést egyszerű, vagy komolyabb esetben – a jól ismert – **nyomó kötéssel** látjuk el a sérülés helyén. Bármilyen ragadt, vagy ékelődött a sebbe, azt inkább hagyjuk ott, mintsem súlyosbítsuk a sérülést. A sérült testrészeket fel kell emelni (kivéve törés esetén), hogy csökkenjen a vérnyomás, így a vérzés is. Ha a vérzés nem áll el, kezünkkel nyomást helyezhetünk a kötésre, továbbá a megfelelő érszorító nyomópontra 5-10 percig, valamint újabb nyomókötést lehet felhelyezni a már meglévőre (a kötés lebontása nélkül!).
- **Artériás, spriccelő vérzés esetén** a sérülés és a szív közötti ütőeret – az ismert elszorítási pontokon, de minél közelebb a sérüléshez – el kell szorítani **érszorító kötéssel**. Ha szükséges az ütőér szakadásánál az éret akár kézzel elszorítva is ideiglenesen elállítható a vérzés. Szorító kötést tilos megigazítani, vagy eltávolítani, de gondoskodni kell az ezt követő gyors orvosi ellátásról!
Vénát ne szorítunk el, mert ezzel csak rontunk a helyzeten! A vénás vérzés kékes színű, míg az artériás vöröses. (Ez azt is jelenti, hogy amikor sikerül elszorítanunk az artériát, akkor a véna egy ideig még tovább vérzik.)
- **Súlyos sérülés esetén**, a test védekező mechanizmusa miatt a sebek percekig nem véreznek a véredények összehúzódása miatt – ez megtévesztő lehet. A **végtag teljes leszorítását** lehetőleg el kell kerülni, mert a leszorítástól lejjebb a végtag elhalását okozhatja. Ezért csak komoly elvérzés veszélye esetén alkalmazható minél közelebb a sérüléshez, de olyankor is ½ - 1 óránként néhány percre fel kell engedni (kivéve végtag elvesztéskor).

Zárásul pár gondolat.

Sokan sajnos nem rendszeresítenek motorukhoz elsősegély csomagot – a fentiekből azt hiszem érezhető ezen hiba súlya!

A kellő motoros felszerelés, öltözet szintén nélkülözhetetlen! Ha csak „egy körre”, vagy utasként ül mögéd valaki a motorra, még akkor is (– szomorú statisztikák sora!). Az utasnak éppúgy fel kell lennie öltözve, mint a vezetőnek!

Előzzük meg a baleseti situációkat! – de erről majd egy másik cikkben beszélünk.

Zozó

